

วิชาแปลมคธเป็นไทย ป.ธ. ๖

วัดพระธรรมกาย ๒๕๖๔

ทบทวน ข้อสอบที่เขียนแล้ว
ระหว่างหน้า ๔๐๐ - ๔๙๙ (๑๐ ครั้ง)

สมนุตปาสาทิกา นาม วินยภูฏกถา
(ตติโย ภาโค)

สอนโดย

พระมหาค้ำนึ่ง ชินวโส ป.ธ. ๙

พระมหาอาริศร สาสนชโย ป.ธ. ๙

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ นิมนฺตํ ปุคฺคฺลิกญฺเจ สยเมว อีสฺสโร ฯ สงฺฆิกํ ปน อุทฺเทสภตฺเต วุตฺตนเยเนว
 คาเหตุพฺพํ ฯ สเจ ปเนตถ พุโต พยฺตโต โหติ ภนฺเต ราชเคเห ภิกฺขุสงฺฆสฺส ภตฺตํ คณฺหธาติ
 อวตฺวา ภิกฺขํ คณฺหธาติ วหติ ปิณฺทปาติกานํ ภูฏฺติ ฯ อถ พุโต อพยฺตโต ภตฺตํ คณฺหธาติ
 วหติ ฯ ภตฺตฺทฺเทสโก พยฺตโต ภตฺตฺนฺติ อวตฺวา ภนฺเต ตุมฺเห ยถ ตุมฺเห ยถาติ วหติ เอวํ
 ปิณฺทปาติกานํ ภูฏฺติ ฯ ตุมฺหากํ ปฏฺิปาฎิยา ภตฺตํ ปาปฺณาสีติ วุตฺเต ปน น ภูฏฺติ สเจ
 นิมนฺตํ อาคตา มนุสฺสา อาสนสาลํ ปริสิตฺวา อฏฺฐ ภิกฺขุ เทธาติ วา อฏฺฐ ปตฺเต เทธาติ วา
 วหฺนฺติ เอวํ ปิณฺทปาติกานํ ภูฏฺติ ฯ ตุมฺเห จ ตุมฺเห จ คจฺจธาติ วตฺตพฺพํ ฯ สเจ ปน อฏฺฐ
 ภิกฺขุ เทถ ภตฺตํ คณฺหถ อฏฺฐ ปตฺเต เทถ ภตฺตํ คณฺหธาติ วา วหฺนฺติ ปฏฺิปาฎิยา คาเหตุพฺพํ ฯ
 คาเหตุเนน จ วิจฺฉินฺหิตฺวา ภตฺตฺนฺติ อวทฺนฺเตน ตุมฺเห จ ตุมฺเห จ คจฺจธาติ วุตฺเตปิ
 ปิณฺทปาติกานํ ภูฏฺติ ฯ ภนฺเต ตุมฺหากํ ปตฺตํ เทถ ตุมฺเห เอธาติ วุตฺเต ปน สาธุ อุปาสกาติ
 คนฺตพฺพํ ฯ สงฺฆโต อุทฺทิสิตฺวา ตุมฺเห เอธาติ วุตฺเต ลฺลิติกาย คาเหตุพฺพํ ฯ นิมนฺตนาภตฺตชฺรโต
 ปน ปตฺตตฺถาย อาคตสฺส อุทฺเทสภตฺเต วุตฺตนเยเนว ลฺลิติกาย ปตฺโต ทาทพฺพะ ฯ เอโก สงฺฆโต
 ปฏฺิปาฎิยา ปตฺตฺนฺติ อวตฺวา เกวลํ เอกํ ปตฺตํ เทธาติ วตฺวา อคาหิตฺเยว ปตฺเต ยสฺส กสฺสจि
 ปตฺตํ คเหตุวา ปุเรตฺวา อหฺรติ ตํ ปตฺตสํมิกฺสเสว โหติ ฯ อุทฺเทสภตฺเต วิย ลฺลิติกาย น
 คาเหตุพฺพํ ฯ

นิมนต์ ปุคคฺคิณฺเณ สยเมว อีสฺสโร ฯ สงฺฆิกํ ปน อุทฺเทสฺสํมตฺเต วุตฺตณฺเยนเนว
 คาเหตุพฺพํ ฯ สเจ ปเนตถ ทูโต พยฺตฺโต โหติ ฆนฺเต ราชเคเห ภิกฺขุสงฺฆสฺส มตฺตํ คณฺหณฺธาติ
 อวตฺวา ภิกฺขุ คณฺหณฺธาติ วทติ ปิณฺธุปาทิกานฺปิ วมฺภูติ ฯ อถ ทูโต อพยฺตฺโต มตฺตํ คณฺหณฺธาติ
 วทติ ฯ **มตฺตฺตฺตฺตฺ** พยฺตฺโต มตฺตฺตฺตฺติ อวตฺวา ฆนฺเต ตุมฺเห ยถ ตุมฺเห ยถาติ วทติ เอวํปิ
 ปิณฺธุปาทิกานฺ วมฺภูติ ฯ ตุมฺหากํ ปฏิปาฏิยา มตฺตํ ปาปุณฺณํวตฺติ วุตฺเต ปน น วมฺภูติ สเจ
 นิมนฺเตตฺถํ อาคตา มนุสฺสา อาสนฺสาลํ ปริลิตฺวา อภฺภู ภิกฺขุ เทธาติ วา อภฺภู ปตฺเต เทธาติ วา
 วทฺติ เอวํปิ ปิณฺธุปาทิกานฺ วมฺภูติ ฯ ตุมฺเห จ ตุมฺเห จ คจฺจณฺธาติ วตฺตพฺพํ ฯ สเจ ปน อภฺภู
 ภิกฺขุ เทถ มตฺตํ คณฺหณฺ อภฺภู ปตฺเต เทถ มตฺตํ คณฺหณฺธาติ วา วทฺติ ปฏิปาฏิยา คาเหตุพฺพํ ฯ

[นิมนต์นภัต]

นิมนต์นภัต ถ้าเป็นของส่วนบุคคล, ผู้รับเองนั้นแลเป็นใหญ่ ฯ ส่วนที่เป็นของสงฆ์
 พึงให้ถือเอาตามนัยที่กล่าวแล้วในอุทฺเทสฺสํมตฺตํนั้แล ฯ แต่ในนิมนต์นภัตนี้ ถ้าเป็นทูตผู้ฉลาด,
 เขาไม่กล่าวว่า "ท่านผู้เจริญ ขอท่านทั้งหลายจงรับภัตสำหรับภิกษุสงฆ์ในพระราชนิเวศน์"
 กล่าวว่า "ขอท่านทั้งหลายจงรับภิกษา" ดังนี้ไซ้, ภัตนั้น ย่อมควร แก่ภิกษุผู้ถือบิณฑ-
 ชาติกฐดงค์ ฯ ถ้าทูตไม่ฉลาดกล่าวว่า "ขอท่านทั้งหลายจงรับภัต" ดังนี้ ฯ **พระภัตตฺตฺตฺ**
 เป็นผู้ฉลาด ไม่ออกชื่อว่า 'ภัต' กล่าวแต่ว่า "ท่านจงไป ท่านจงไป" ดังนี้, แม้อย่างนี้ ภัตนั้น
 ย่อมควรแก่ภิกษุผู้ถือบิณฑชาติกฐดงค์ ฯ แต่เมื่อพระภัตตฺตฺตฺกล่าวว่า "ภัตถึงแก่พวกท่าน
 ตามลำดับ" ดังนี้ ไม่ควรแก่ภิกษุผู้ถือบิณฑชาติกฐดงค์ ฯ ถ้าคนทั้งหลาย ผู้มาเพื่อจะนิมนต์
 เข้าไปยังโรงฉันแล้วกล่าวว่า "ท่านจงให้ภิกษุ ๘ รูป" หรือว่า "ท่านจงให้บาตร ๘ บาตร"
 แม้อย่างนี้ ก็ควรแก่ภิกษุผู้ถือบิณฑชาติกฐดงค์ ฯ พระภัตตฺตฺตฺ พึงกล่าวว่า "ท่านด้วย
 ท่านด้วย นิมนต์ไป" ฯ แต่ถ้าเขากล่าวว่า "ท่านจงให้ภิกษุ ๘ รูป ท่านทั้งหลายจงรับภัต" หรือ
 "ท่านจงให้บาตร ๘ บาตร ท่านทั้งหลายจงรับภัต" ดังนี้, พระภัตตฺตฺตฺพึงให้ภิกษุทั้งหลาย
 ถือเอาตามลำดับ ฯ

คาเหตุแทน จ วิจิณฺหิตฺวา ภตฺตฺนฺติ อวทฺนฺเตน ตุมฺเห จ ตุมฺเห จ คจฺจณฺธาติ วุตฺเตปิ
ปิณฺทปฺปาติกาณํ ฆฺฏฺฐติ ฯ ภนฺเต ตุมฺหากํ ปตฺตํ เทถ ตุมฺเห เอธาติ วุตฺเต ปน สาธุ อุปาสะกาติ
คนฺตพฺพํ ฯ สงฺฆโต อุทฺทิสฺสิตฺวา ตุมฺเห เอธาติ วุตฺเต ลฺลิตฺติกาเย คาเหตุพฺพํ ฯ นิมนฺตนาตฺตมฺรโต
ปน ปตฺตตฺตถาย อาคตฺสส อุทฺทิสฺสภตฺเต วุตฺตฺนยฺเนว ลฺลิตฺติกาเย ปตฺโต ทาทพฺโพ ฯ เอโก สงฺฆโต
ปฏฺธิปาฏฺฐิยา ปตฺตฺนฺติ อวตฺวา เกวลํ เอกํ ปตฺตํ เทธาติ วตฺวา อคาหิตฺเตยฺว ปตฺเต ยสฺส กสฺสจฺจิ
ปตฺตํ คเหตุวา ปุเรตฺวา อahrti ตํ ปตฺตสํมิกฺสเสว โหติ ฯ อุทฺทิสฺสภตฺเต วิย ลฺลิตฺติกาเย น
คาเหตุพฺพํ ฯ

และเมื่อจะให้ถือเอาตัดบเสียไม่ออกชื่อว่า 'ภัต' พุตแต่ว่า "ท่านด้วย ท่านด้วย นิมนต์ไป"
ดังนี้ ควรแก่มิภิกษุผู้ถือปิณฑปาติกรุดงค์ ฯ แต่เมื่อเขากล่าวว่า "ท่านเจ้าข้า ท่านจงให้บาตร
ของพวกท่าน นิมนต์ท่านมา" ดังนี้ ฟังรับว่า "ดีละ อุบาสก" แล้วไปเถิด ฯ เมื่อเขากล่าวว่า
"ท่านทั้งหลายจงเฉพาะจากสงฆ์มาเถิด" ดังนี้ ฟังให้ถือเอาตามลำดับ ฯ อนึ่ง เมื่อเขามา
จากเรือนนิมนต์นภัต เพื่อต้องการบาตร ฟังให้บาตรตามลำดับ โดยนัยที่กล่าวแล้วในอุทฺทิส-
ภัตนั้นแล ฯ ทายกผู้หนึ่งไม่กล่าวว่า "จงให้บาตรตามลำดับจากสงฆ์" กล่าวแต่เพียงว่า "ท่าน
จงให้บาตรใบหนึ่ง" ดังนี้ เมื่อยังไม่ทันให้ถือเอาบาตร ก็ฉวยเอาบาตรของภิกษุรูปใดรูปหนึ่งไป
บรรจุเต็มนำมา, ภัตนั้นเป็นของภิกษุผู้เจ้าของบาตรเท่านั้น ฯ อย่าให้ถือเอาตามลำดับเหมือน
ในอุทฺทิสภัต ฯ

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ สเจ ปน ภิกขุ พหู โหนติ คามวเสน สลากา น ปาปุณนติ วิถิวเสน วา วิถียํ
 เอกพาหาวเสน วา กุลวเสน วา คาเหตุพพา ฯ วิถิอาทีสุ จ ยตถ พหุณี ภตตานิ ตตถ คาม
 วุตตนเยเนว พหุณํ ภิกขุณํ คาเหตุพพานิ ฯ สลากาส อสติ อุททิลิตวาปี คาเหตุพพานิ ฯ
 สลากาทายเกน ปน วตตํ ชานิตพพํ ฯ เตน หิ กาลสุเสว วุฏฐาย ปตตจิวํ คาเหตุวา โภชนสาลํ
 คนตวา อสมมชชฎานํ สมมชชิตวา ปานียํ ปริภชนียํ อุฏฐาเปตวา อิทานิ ภิกขุหิ วตตํ กตํ
 ภวิสสตีติ กาลํ สลลกเขตวา คณตี ปหริตวา ภิกขุสุ สนนปติเตสุ ปฐมเมว วารคามे สลากภตตํ
 คาเหตุพพํ ฯ ตยหํ อสุกสมิ นาม วารคามे สลากา ปาปุณนติ ตตร คจฉนติ วตตพพํ ฯ สเจ
 อติเรกาวูเต คาโม โหติ ฯ ตํ ทิวสํ คจฉนตทา กิลมนติ ฯ เสว ตยหํ วารคามे ปาปุณนตีติ
 อชเชว คาเหตุพพํ ฯ โย วารคามํ เปลียมาโน น คจฉนติ อญญํ สลากํ มคคติ น ทาตพพา ฯ
 สหุชานํ หิ มนุสสานํ ปุณญหานิ สงฆสสุ จ ลากจเจโท โหติ ตสฺมา ตสฺส ทูติเยปิ ตติเยปิ ทิวเส
 อญญา สลากา น ทาตพพา ฯ อตตโน ปตตฎฐานํ คนตวา ภูชชาติติ วตตพโพ ฯ ตีณิ ปน
 ทิวสานิ อคจฉนตสฺส วารคามโต ออริมตีเร คามे สลากา คาเหตุพพา ฯ ตยเจ คณทาติ ตโต
 ปุฏฐาย ตสฺส อญญํ สลากํ น ทาตุํ วุฏฐติ ฯ ทนทกมมํ ปน คาพหํ กาทพพํ ฯ สฎฐิตีเต วา
 ปณญาสโต วา อุทกมฏฐสฺส วา ทารุกลาปสฺส วา วาลิกาย วา น ปริหาเปตพพํ ฯ วารคาม
 คาเหตุวา วิหารวาโร คาเหตุพโพ ฯ ตยหํ วิหารวาโร ปาปุณนตีติ วตตพพํ ฯ วิหารวาริกสฺส เทว
 ติสโส ยาคุสลากาโย ติสโส วา จตสโส วา ภตตสลากาโย จ ทาตพพา นินทหํ กตวา ปน น
 ทาตพพา ฯ ยาคุภตตทายกา หิ อมฺหากํ ยาคุภตตํ วิหารโคปกาเว ภูชชนตีติ อญญตตตํ
 อาปชเชยฺยํ ตสฺมา อญญेषุ กุเลสฺส ทาตพพา ฯ สเจ วิหารวาริกานํ สภาคา อหริตวา เทนติ
 อิจเจตํ กุสลํ โน เจ วารํ คาเหตุวา เตสํ ยาคุภตตํ อหริตพพํ ฯ ตา จ เนสํ สลากา
 ผาติกมมเมว ภวนติ ฯ

สเจ ปน ภิกขุ พหู โหนติ คามวเสน สลากา น ปาปุณนติ วิถิวเสน วา วิถิยัง
 เอกพาหาวเสน วา กุลวเสน วา คาเหตุพพา ๑ วิถิอาทีสุ จ ยตถ พหุณี ภตตานิ ตตถ คามะ
 วุตตนเยเนว พหุณฺเณ ภิกขุณฺเณ คาเหตุพพานิ ๑ สลากาสู อสตี อุททิลิตวาปี คาเหตุพพานิ ๑
 สลากาทายเกน ปน วตฺตํ ชานิตพพํ ๑ เตน ทิ กาลสุเสว วุฏฺฐาย ปตฺตจิวํ คาเหตุวา โฆชนสาละ
 คนฺตวา อสมมชชฏฺฐานํ สมมชชิตฺวา ปานียํ ปริโฆชนียํ อุปฏฺฐาเปตฺวา อิทานิ ภิกขุทฺติ วตฺตํ กตํ
 ภวิสฺสตีติ กาลํ สลลกุเขตฺวา คนฺทํ ปหริตฺวา ภิกขุสุ สนนปติเตสุ ปฐุมเมว วารคามะ สลากภตฺตํ
 คาเหตุพพํ ๑ ตฺยทํ อสุกฺกมฺมึ นาม วารคามะ สลากา ปาปุณนติ ตตฺร คจฺจนติ วตฺตพพํ ๑

แต่ถ้าภิกษุมีมาก, สลากด้วยอำนาจแห่งบ้านไม่พอกัน; พึงให้ถือเอาด้วยอำนาจถนน
 หนึ่ง หรือด้วยอำนาจฟากหนึ่งในถนน หรือด้วยอำนาจสกุลหนึ่งก็ได้ ๑ ก็แล ในถนนเป็นต้น
 ในที่ใดมีภักตมาก, ในที่นั้น พึงให้ภิกษุมารูปถือเอง ตามนัยที่กล่าวแล้วในบ้านนั้นแล ๑
 เมื่อสลากไม่มี พึงเจาะจงให้ถือเอาก็ได้ ๑ อันภิกษุผู้ให้สลากต้องรู้จักวัตร ๑ จริงอยู่ ภิกษุผู้ให้
 สลากนั้น พึงลุกขึ้นแต่เช้า ถือบาตรและจีวร ไปสู่หอฉัน กวาดสถานที่ซึ่งยังมีได้กวาด จัดตั้ง
 น้ำฉันน้ำใช้ไว้กะเวลาว่า "บัดนี้ วัตรจักเป็นอันภิกษุทั้งหลายทำเสร็จแล้ว" จึงตีระฆัง เมื่อภิกษุ
 ทั้งหลายประชุมกันแล้ว พึงให้ถือสลากภักตที่บ้านเวรเสียก่อน, คือพึงกล่าวว่า "สลากที่บ้านเวร
 ชื่อโน้น ถึงแก่ท่าน ท่านจงไปที่บ้านนั้น" ๑

วาลิกาย วา น ปริหาเปตพัพ ๑ วารคาเม คาเหตุวา วิหารวาโร คาเหตุพโพ ๑ ตุยุหิ วิหารวาโร ปาปฺนาคีตีติ วตตพัพ ๑ วิหารวาริกัสส เทว ติสฺโส ยาคุสลากาโย ติสฺโส วา จตฺสฺโส วา ภตฺตสลากาโย จ ทาทพฺพา นีวหุํ กตฺวา ปน น ทาทพฺพา ๑ ยาคุภตฺตทายกา หิ อมฺหากํ ยาคุภตฺตํ วิหารโคปกาว ภูณฺชนฺตีตีติ อญฺญถตฺตํ อาปชฺเชยฺยํ ตสฺมา อญฺเญสุ กุเลสฺสุ ทาทพฺพา ๑ สเจ วิหารวาริกานํ สภาคา อาหริตฺวา เทนฺติ อิจฺเจตํ กุสลํ โน เจ วารํ คาเหตุวา เตสํ ยาคุภตฺตํ อาหาราเปตพัพ ๑ ตา จ เนสํ สลากา ผาติกมฺเมว ฆวนฺติ ๑

หรือให้ชั้นทรายอย่าให้หย่อนกว่า ๖๐ หรือ ๕๐ บาทร ๑ ครั้นให้รับสลากที่บ้านแวรแล้ว ฟังให้รับวาระเฝ้าสำนัก ๑ ฟังบอกเธอว่า "วาระเฝ้าสำนักถึงแก่ท่าน" ๑ ฟังให้สลากยาคุ ๒-๓ ที่ และสลากภัต ๓ หรือ ๔ ที่ แก่ภิกษุผู้รับวาระเฝ้าสำนัก, แต่อย่าให้เป็นประจำ ๑ เพราะวาทายกผู้ถวายยาคุและภัต จะฟังถึงความเสียใจว่า "พวกภิกษุผู้สำนักเท่านั้น จันยาคุและภัตของพวกเรา" เพราะฉะนั้นจึงควรให้สลากในสกุลอื่นๆ ๑ หากว่า พวกภิกษุผู้ชอบพอกันของภิกษุผู้รับวาระเฝ้าสำนัก นำมาถวายเอง, อย่างนั้นนั่นเป็นการดี; ถ้าว่า พวกเธอไม่นำมาถวาย, ฟังให้รับวาระแทน ให้นำยาคุและภัตมาให้ แก่ภิกษุผู้รับวาระเฝ้าสำนักเหล่านั้น ๑ และสลากเหล่านั้นของพวกภิกษุผู้รับวาระเฝ้าสำนักนั้น ย่อมเป็นส่วนเพิ่มแท้ ๑

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ มา ชาทุ โภจิ โลกสมินฺติ มา กทาจิปี โภจิ สตุโต โลกสมึ ฯ อุปฺปชฺชธาติ
 อุปฺปชฺชถ ฯ ชลํ ว ยสสา อฏฺฐาติ ยสสา ชลนฺโต วยฏฺฐิตุ ฯ เทวทตฺโตติ เม สุตฺนฺติ อีทิสฺ
 เทวทตฺโตติ ภควตา สุตฺปี อตฺถิ ตเทว คเหตุวา อิํ วุตฺตํ ฯ โส ปมาทํ อนุจฺฉินฺนฺติ เอตฺถ
 ปมาทํ จินาตีติ อนุจฺฉินฺนํ ฯ ปมาโท อปฺปทีนฺติ อตฺถิ ฯ อาสชฺช นนฺติ ปาปเกน จิตฺเตน ปตฺวา
 วิหเรตฺวาติ วา อตฺถิ ฯ อวีจฺฉินฺนํ ปตฺโตติ อิํ ปน อาสีสายนํ อตฺตวณํ ฯ ภาสฺมาติ ภยานโก ฯ
 เอกโต อุปฺปาลิ เอโกติ ธรรมวาทิปกฺเข เอกิ ฯ เอกโต เทวติ อธมฺมวาทิปกฺเข เทว ฯ จตฺตฺถ
 อนุสาเวติ สลากํ คาเหตุตีติ สงฺฆํ ภินฺทิสฺสามีติ อธมฺมวาทิจตฺตฺถิ หุตฺวา ฯ อนุสาเวตีติ อนุชนฺนฺโต
 สาเวติ ฯ น ตุมฺหากํเยว นรภยํ อตฺถิ อมฺหากํปี อตฺถิ น อมฺหากํปี อวีจฺฉินฺนํ ปิทฺทิตุ น มยํ
 อกฺุสฺสานํ ภายาม ยทิ ทิ อยํ อธมฺไม อยํ อวินโย อิํ อสฺตฺถุสฺสานํ วา ภเวยฺย น มยํ
 คณฺหฺยยามาติอาทินา นยฺน อธมฺมํ ธรรมฺไมติ เอวํ อฏฺฐารส ภาทกรวตฺถุณี สาเวตีติ อตฺถิ ฯ สลากํ
 คาเหตุตีติ เอวํ อนุสาเวตฺวา ปน อิํ คณฺหฺถ อิํ โรเจธาติ วทฺนฺโต สลากํ คาเหตุติ ฯ เอกโต
 อุปฺปาลิ เทว โหนฺตฺตีติอาทิสฺปี เอเสว นโย ฯ เอวํ โข อุปฺปาลิ สงฺฆราชิ เจว โหติ สงฺฆภาโท จาติ
 เอวํ โหติ น ปน เอตฺตาวตา สงฺฆเ ภินฺนํ โหติ ฯ

มา ชาตุ โภจิ โลกสมินฺติ มา กทาจิป โภจิ สตุโต โลกสมิ ฯ อุปปชฺชชาติ อุปปชฺชต ฯ
 ชลํ ว ยสสา อฏฺฐาติ ยสสา ชลนฺโต วิยฺญฺญิตฺโต ฯ เทวทตฺโตติ เม สุตฺนฺติ อีทิสฺส เทวทตฺโตติ
 ภควตา สุตฺปิ อตฺถิ ตเทว คเหตุวา อิหํ วุตฺตํ ฯ โส ปมาทํ อนุจฺฉินฺนฺติ เอตถ ปมาทํ จินาตีติ
 อนุจฺฉินฺนํ ฯ ปมาโท อปฺปทีนฺติ อตฺถิ ฯ อาสชฺช นฺนฺติ ปาปเกน จิตฺเตน ปตฺวา วิหฺเรตฺวาติ วา
 อตฺถิ ฯ อวิจฺฉิรยํ ปตฺโตติ อิหํ ปน อาสีสายํ อตีตวจฺนํ ฯ ฆาสุมาติ ภยานโก ฯ เอกโต อุปาลิ
 เอกโตติ ฆมฺมวาทิปกฺเข เอกิ ฯ เอกโต เทวติ ฆมฺมวาทิปกฺเข เทว ฯ จตฺตุตฺถิ อนุสาเวติ สลากํ
 คาเหตุตีติ สงฺฆํ ภินฺทิสฺสามีติ ฆมฺมวาทิจตฺตุตฺถิ พุทฺธา ฯ อนุสาเวตีติ อนุชนฺนฺโต สเวติ ฯ

หลายบทว่า มา ชาติ โภจิ โลกสมิ มีความว่า แม่ในกาลไหน ๆ ลัตัวไร ๆ ออย่า (เกิด)
 ในโลกเลย ฯ บทว่า อุปปชฺชต ได้แก่ เกิด ฯ บทคาถาว่า ชลํ ยสสา อฏฺฐา มีความว่า เทวทต
 ตั้งอยู่ประหนึ่งผู้รู้เรื่องด้วยยศ ฯ บทคาถาว่า เทวทตฺโตติ เม สุตฺ มีความว่า แม่คำที่พระผู้มี-
 พระภาคทรงสดับแล้วว่า "เทวทตเป็นเช่นนั้น" ก็มีอยู่, คำว่า "เทวทตตั้งอยู่ ประหนึ่งผู้รู้เรื่อง
 ด้วยยศ" นี้ พระธรรมสังคากาจารย์กล่าวหมายเอาคำที่พระผู้มีพระภาคทรงสดับแล้ว
 นั้นแล ฯ ในคำว่า โส ปมาทํ อนุจฺฉินฺนํ นี้ มีความว่า เทวทตนั้น ย่อมสร้างสมความประมาท
 เพราะฉะนั้น เธอจึงชื่อว่าผู้สร้างสมเนื่อง ๆ ฯ อธิบายว่า ความประมาทอันเธอไม่ละเสีย ฯ
 สองบทว่า อาสชฺช นํ มีความว่า ถึง หรือว่า เบียดเบียนพระตถาคตนั้น ด้วยจิตลามก ฯ
 ส่วนคำว่า อวิจฺฉิรยํ ปตฺโต นี้ เป็นคำกล่าวเหื่อความที่ล่วงไปแล้ว เป็นไปในความหวัง ฯ บทว่า
 ฆาสุมา คือ นำภัยมา ฯ

[ว่าด้วยสังฆราชา]

ชื่อว่า เอกโต อุปาลิ เอกิ มีความว่า ในฝ่ายธรรมวาทีมีรูปเดียว ฯ ชื่อว่า เอกโต เทว ความว่า
 ในฝ่ายอธรรมวาที มี ๒ รูป ฯ ชื่อว่า จตฺตุตฺถิ อนุสาเวติ สลากํ คาเหตุ มีความว่า อธรรมวาที
 เป็นรูปที่ ๔ คิดว่า "เราจักทำลายสงฆ์" ฯ บทว่า อนุสาเวติ ความว่า ประกาศให้ผู้อื่นพลอย
 รับรู้ ฯ

น ตุมหากัเยว นรภายั อตฺถิ อมฺหากัปิ อตฺถิ น อมฺหากัปิ อวีจิมคฺโค ปิทฺหิโต น มยั อกุสลานั
ภายาม ยฺหิ หิ อยั อธมฺโม อยั อวินโย อิทํ อสตุฏฺฐาสนั วา ภเวยฺย น มยั
คณฺหะยยามาติอาทินา นเยน อธมฺมํ ธมฺโมติ เอวํ อฏฺฐารส ฆาทกรวตฺถุณี **สาเวตีติ** อตฺถิ ๑ สลากั
คาเหตุตีติ เอวํ อนุสาเวตฺวา ปน อิทํ คณฺหถ อิทํ โรเจถาติ วทฺหโต สลากั คาเหตุติ ๑ เอกโต
อุปาลี เทว โหนฺตฺติอาทิสฺสึปี เอสฺว นโย ๑ เอวํ โข อุปาลี สงฺฆราชา เจว โหติ สงฺฆฆาโท จาติ
เอวํ โหติ น ปน เอตฺตาวตฺตา สงฺโฆ ภินฺโน โหติ ๑

อธิบายว่า "เธอประกาศเภทรวัตถุ ๑๘ ประการอย่างนี้ว่า 'ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมแสดง
อธรรมว่า ธรรม' ดังนี้ โดยนัยเป็นต้นว่า 'ทั้งพวกท่าน ทั้งพวกเรา ไม่มีความกลัวต่ออนรกเลย,
ทางแห่งอเวจี แม้พวกเราก็ไม่ได้ปิดไว้, พวกเราไม่กลัวต่ออกุศล, ก็ถ้าว่า ข้อนี้ ฟังเป็นสภาพ
มิใช่ธรรม หรือข้อนี้ ฟังเป็นสภาพมิใช่วินัย หรือว่า ข้อนี้ไม่ฟังเป็นคำสั่งสอนของพระศาสดา
ไซ้; เราทั้งหลายไม่ฟังถือเอา" ๑ ข้อว่า สลากั คาเหตุติ มีความว่า ก็แล ครั้นประกาศอย่างนี้
แล้ว จึงบอกให้จับสลากว่า "ท่านทั้งหลายจงจับสลากนี้, ท่านทั้งหลายจงชอบใจสลากนี้" ๑
แม้ในบททั้งหลายว่า "เอกโต อุปาลี เทว โหนฺติ" เป็นอาทิ ก็มีนัยเหมือนกัน ๑ ข้อว่า เอวํ โข
อุปาลี สงฺฆราชา เจว โหติ สงฺฆฆาโท จ มีความว่า **ความร้ายรานแห่งสงฆ์ด้วย ความแตก
แห่งสงฆ์ด้วย** ย่อมมี ด้วยเหตุเพียงให้จับสลากอย่างนี้, ก็แต่ว่า สงฆ์จะเป็นผู้แตกกันแล้ว
ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นก็หาไม่ ๑

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ อธมมํ ฐมโฆติ ทีเปนตตีอาทิสฺ อฏฐารสฺส เมทกรวตฺตญฺสฺ ๑ สุตตฺนตฺปริยาเยน ตาว ทส กุสลกมฺมปถา ฐมโฆ อกุสลกมฺมปถา อธมฺโฆ ๑ ตถา จตฺตารโ สติปฏฺฐานา จตฺตารโ สมนฺนปฺปชานา จตฺตารโ อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌนฺคา อริโย อฏฺฐุงฺคิโก มคฺโคติ สตฺตตฺตีสฺโพธิปฺกฺขิยธฺมฺมา ฐมโฆ นาม ๑ ตโย สติปฏฺฐานา ตโย สมนฺนปฺปชานา ตโย อิทฺธิปาทา จ อินฺทฺริยานิ จ พลานิ อฏฺฐุ โพชฺฌนฺคา นวฺงฺคิโก มคฺโคติ อโย อธมฺโฆ นาม ๑ จตฺตารโ อุปาทานา ปญฺจ นีวรณา สตฺต อนุสฺสยา อฏฺฐุ มิจฺจตฺตาทิ จ อโย ฐมโฆ ๑ ตโย อุปาทานา จตฺตารโ นีวรณา จ อนุสฺสยา สตฺต มิจฺจตฺตาทิ อโย อธมฺโฆ ๑ ตตฺถ ยงฺกิณฺจิจิ เอกํ อธมฺมโกฏฺฐาสํ คเหตุวา อิมํ อธมฺมํ ฐมโฆติ กริสฺสาม เอวํ อมฺหากํ อาจฺริยกุลํ นิชฺยานิกํ ภวิสฺสติ มยฺนฺจ โลก ปากฺขา ภวิสฺสามาติ ตํ อธมฺมํ ฐมโฆ อยฺนฺติ กถยฺนฺตา อธมฺมํ ฐมโฆติ ทีเปนฺติ นาม ๑ ตเถว ธมฺมโกฏฺฐาสฺส เอกํ คเหตุวา อโย อธมฺโฆติ กถยฺนฺตา ธมฺมํ อธมฺโฆติ ทีเปนฺติ นาม ๑ วินยฺปริยาเยน ปน ภูเตน วตฺตฺนา โจเหตุวา สาระตฺวา ยถาปฏฺิณฺญา ย กาทพฺพกมฺมํ ฐมโฆ นาม ๑ อฏฺฐเตน วตฺตฺนา อโจเหตุวา อสาระตฺวา อปฺปฏิณฺญา ย กาทพฺพกมฺมํ อธมฺโฆ นาม ๑

อธมมํ ฌมฺโมติ ทีเปนตฺติอาทิสฺ อฏฺฐารสฺส เกทกรวตฺถุสฺ ๑ สุตฺตนฺตปริยาเยน ตาว ทส
กฺุสฺลกมฺมปถา ฌมฺโม อกฺุสฺลกมฺมปถา อธมฺโม ๑ ตถา จตฺตาริ สติปฏฺฐานา จตฺตาริ สมฺมปฺปชานา
จตฺตาริ อิทฺธิปาทา ปญฺฉินฺทริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌนฺคา อริโย อฏฺฐุงฺคิโก มคฺโคติ
สฺตฺตตฺตฺติสฺโพธิปฺกฺขิยธฺมมา ฌมฺโม นาม ๑ ตโย สติปฏฺฐานา ตโย สมฺมปฺปชานา ตโย อิทฺธิปาทา จ
อินฺทริยานิ จ พลานิ อฏฺฐุ โพชฺฌนฺคา นวฺงฺคิโก มคฺโคติ อยํ อธมฺโม นาม ๑ จตฺตาริ อฺุปาทานา
ปญฺจ นีวรณฺา สตฺต อญฺุสฺสยา อฏฺฐุ มิจฺฉตฺตฺตาติ จ อยํ ฌมฺโม ๑ ตโย อฺุปาทานา จตฺตาริ
นีวรณฺา จ อญฺุสฺสยา สตฺต มิจฺฉตฺตฺตาติ อยํ อธมฺโม ๑ **ตตฺถ ยงฺฺกิณฺจิ**

วินิจฉัยในภทกรวตฺถุ ๑๘ ประการ มีชื่อว่า "แสดงอธรรมว่าธรรม" เป็นต้น ๑
โดยสุตฺตนฺตปริยายก่อน, กุสฺลกรรมบถ ๑๐ ชื่อว่าธรรม, อกฺุสฺลกรรมบถ ๑๐ ชื่อว่าอธรรม ๑
อนึ่ง โพธิปฺกฺขิยธรรม ๓๗ ประการ คือ "สติปฏฺฐาน ๔ สัมมปฺปชาน ๔ อิทฺธิปาทา ๔ อินฺทริย ๕
พละ ๕ โพชฺฌนฺค ๗ อริยมรรคมีองค ๘" ชื่อว่าธรรม ๑ ข้อนี้ คือ "สติปฏฺฐาน ๓ สัมมปฺปชาน
๓ อิทฺธิปาทา ๓ อินฺทริย ๖ พละ ๖ โพชฺฌนฺค ๘ มรรคมีองค ๙" ชื่อว่าธรรม ๑ อนึ่ง ข้อนี้ คือ
"อฺุปาทาน ๔ นีวรณ ๕ อญฺุสฺย ๗ มิจฺฉตฺตะ ๘" ชื่อว่าธรรม ๑ ข้อนี้ คือ "อฺุปาทาน ๓
นีวรณ ๔ อญฺุสฺย ๖ มิจฺฉตฺตะ ๗" ชื่อว่าอธรรม ๑

เอก อธมโกฏฐาส คเหตุวา อิม อธมม ธมโมติ กริสสาม เอว อมหาก อาจริยกุล นียยานิก
ภวิสสติ มยญจ โลเก ปากฐา ภวิสสามาติ ต อธมม ธมโม อยนติ กถนุตตา อธมม ธมโมติ
ทีเปนติ นาม ฯ ตเถว ธมมโกฏฐาสเส อเอก คเหตุวา อย อธมโมติ กถนุตตา ธมม อธมโมติ
ทีเปนติ นาม ฯ วินยปริยาเยน ปน ภูเตน วตถุณา โจเทตวา สาเรตวา ยถาปฏิญญา
กาทพพกมม ธมโม นาม ฯ อภูเตน วตถุณา อโจเทตวา อสาเรตวา อปปฏิญญา กาทพพกมม
อธมโม นาม ฯ

บรรดาธรรมและอธรรมนั้น ฝึกหัดทั้งหลายผู้ถือเอาส่วนคืออธรรมอันหนึ่ง บางข้อบางอย่าง
กล่าวอยู่ซึ่งอธรรมนั้นว่า "นี่เป็นธรรม ด้วยทำในใจว่า 'เราจักทำอธรรมนี้ว่าธรรม' ด้วยประการ
อย่างนี้ สกุลแห่งอาจารย์ของพวกเขาจักยอเดยี่ยม, และพวกเขาจักเป็นคนมีหน้ามีตาในโลก"
ชื่อว่าแสดงอธรรมว่า "ธรรม" ฯ เมื่อถือเอาส่วนอันหนึ่ง ในส่วนแห่งธรรมทั้งหลายกล่าวอยู่ว่า
"นี่เป็นอธรรม" อย่างนั้นนั่นแล ชื่อว่าแสดงธรรมว่า "มิใช่ธรรม" ฯ โดยวินยปริยาย
ส่วนกรรมที่พึงใจหทัยแล้วให้ทำการแล้วทำตามปฏิญญา ด้วยวัตถุที่เป็นจริง ชื่อว่าธรรม ฯ
กรรมที่ไม่ใจหทัย ไม่ให้ทำการ ทำด้วยไม่ปฏิญญา ด้วยวัตถุไม่เป็นจริง ชื่อว่าอธรรม ฯ

เสนาสนะวตฺเต ฯ ทวารํ นาม ยสฺมา มหาวลฺภชฺชํ ตสฺมา ตตฺถ อาปฺจุจฺจนิกิจฺจํ นตฺถิ ฯ
เสสาณิ ปน อุกฺกุเทสทานาทินิ อาปฺจุจฺจิตฺตวาว กาทพฺพานิ เทวสิกํ อาปฺจุจฺจิตฺตํ วฏฺฏฺฐิติ ฯ อถาปิ ฆนฺเต
อาปฺจุจฺจิตฺตพฺพเมว โหตุตฺติ วุตฺเต วุชฺชตฺตโร สาธฺฐิติ สมฺปฏฺฐิจฺจตฺติ ฯ สยเมว วา ตฺวํ ยถาสฺสํ วิหฺราหิตฺติ
วทฺติ เอวปิ วฏฺฏฺฐิติ ฯ สภาคสฺส วิสฺสาเสนาปิ วฏฺฏฺฐิตฺติเยว ฯ เยน วุชฺชโฏเฐ เตน ปฺริวตฺติตฺตพฺพนฺติ
วุชฺชฌาณิกฺขเณ ปฺริวตฺติตฺตพฺพํ ฯ โฆชนสาลาหิตฺติปิ เอวเมว ปฏฺฐิตฺตพฺพํ ฯ

ชนฺตาวรตฺเต ฯ ปฺริภณฺตฺตนิ พฺหิ ชฺคฺคตฺติ ฯ

วินิจฉัยในเสนาสนะวัตร พึงทราบดังนี้ ฯ ธรรมดาประตูป็นทางที่ใช้มาก เพราะฉะนั้น
ไม่มีกิจที่จะต้องบอกเล่าสำหรับประตูป็นทาง ฯ ส่วนกิจที่เหลือเป็นต้นว่าให้อุทเทส ต้องบอกเล่า
เสียก่อน จึงค่อยทำ, สมควรบอกทุกวัน ฯ แม้หากว่า เมื่อนวกภิกษุกล่าวว่ "ท่านผู้เจริญ
เฉพาะกิจที่ผมจะต้องบอกเล่า จงเป็นอันบอกเถิด" ภิกษุผู้แก่กว่ารับว่ "ดีละ" ฯ หรือภิกษุ
ผู้แก่กว่าบอกเสียเองว่ "ท่านจงอยู่ตามสบายเถิด;" แม้อย่างนี้ จะไม่บอกเล่าก็ได้ ฯ
แม้ด้วยความคุ้นเคย จะไม่บอกเล่าแก่ภิกษุผู้ชอบกัน ควรเหมือนกัน ฯ ข้อว่ เยน วุชฺชโฏเฐ เตน
ปฺริวตฺติตฺตพฺพํ มีความว่ ตรงหน้าภิกษุผู้แก่ พึงเลี้ยวไปเสีย ฯ แม้ในโฆชนสาลาเป็นต้น
พึงปฏิบัติอย่างนี้เหมือนกัน ฯ

วินิจฉัยในชั้นตาวรวัตร พึงทราบดังนี้ ฯ คำว่ ปฺริภณฺตฺตํ นั้น ได้แก่ ชานฺนภายนอก ฯ

อาจมนวตฤสมี่ ฯ สติ อุทเทติ เอตถ สเจ อุทกั อตถิ ปฏิจจนนฏฐานั ปน นตถิ
ภาชเนน อุทกั นีหริตวา อาจมิตพพั ฯ ภาชเน อสติ ปตเตน นีหริตพพั ฯ ปตเตปิ อสติ อสนตั
นาม โหติ ฯ อิทั อติวิวัฏั ปุโรโต อณณั อุทกั ภาวิสสตีติ คตสส อุทกั อลภานตสเสว
ภิกขาจารเวลา โหติ ภูฏฐเณ วา เกนจิ วา ปุณณิตวา คนตพพั ฯ ภูชิตุปี อนุโมทนีปี กาคุ
วภูฏฐติ ฯ อาคตปฏิปาฏิยาติ วจจกุกุขิยั ปสสาवฏฐาเน นทานตภูฏฐติ ตีสุปี อาคตปฏิปาฏิเยว
ปมาณั ฯ

วจจกุกุขิตเต ฯ น ทนตกุกุฏฐั ขาทนเตนาติ อยั วจจกุกุขิยาปี อวจจกุกุขิยาปี สพพตเถว
ปฏิกุเขปี ฯ น ผรุเสน ภูฏฐเณติ ผาลิตกุกุฏฐเณ วา ขเรน วา คณฐลิเกน วา กณณูเกน วา
สุสิเรน วา ปุตินา วา น อวเลชิตพพั ฯ อวเลชนกุกุฏฐั ปน อคเหตุวา ปวิฏฐสส อापตติ นตถิ ฯ

[เรื่องน้ำชำระ]

วินิจฉัยในเรื่องน้ำชำระ ฟังทราบดังนี้ ฯ ในคำว่า สติ อุทเท นี้ มีวินิจฉัยว่า ถ้ามีน้ำ
แต่ไม่มีที่กำบังฟังใช้ภาชนะตักไปชำระ ฯ เมื่อไม่มีภาชนะ ฟังเอาบาตรตักไป ฯ แม้บาตรก็ไม่มี
เป็นอันชื่อว่าไม่มีภาชนะ ฯ ภิกษุผู้ไปด้วยทำใจว่า "ที่นี่เปิดผैनัก ข้างหน้าจกมีน้ำอื่น"
ยังไม่ทันได้น้ำ ได้เวลาภิกษาจาร, ฟังเช็ดด้วยไม้หรือของบางอย่างแล้วจึงไป ฯ ภิกษุนั้นจกดี
กระทำอนุโมทนาที่ดี ย่อมควร ฯ บทว่า อาคตปฏิปาฏิยา มีความว่า ลำดับแห่งผู้มาเท่านั้น
เป็นประมาณ ในสถานที่ ๓ คือ เวจกุกุขิ ที่ถ่ายปัสสาวะ ทำอาบน้ำ ฯ

[เวจกุกุขิวัตร]

วินิจฉัยในเวจกุกุขิวัตร ฟังทราบดังนี้ ฯ ขัอว่า "ไม่ฟังเคี้ยวไม้สีฟันพลาง ถ่ายอุจจาระ
พลาง" นี้เป็นข้อห้ามในที่ทั้งปวงที่เคี้ยว ทั้งเวจกุกุขิ ทั้งมิใช่เวจกุกุขิ ฯ ขัอว่า ผรุเสน ภูฏฐเณ
มีความว่า ไม่ควรเช็ดด้วยไม้ที่ผ่า หรือไม้คม หรือไม้ส้อม หรือไม้มีหนาม หรือไม้มีแผล
หรือไม้ฟู ฯ แต่ไม่เป็นอาบัติแก่ภิกษุผู้ไม่ถือไม้ชำระเข้าไป ฯ

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคอธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. ปณฺจสติกกฺขนฺธเก ฯ ปณฺจนิกาเย ปุจฺฉิตฺติ ทิฆนิกายํ มชฺฌิมนิกายํ อังคุตฺตรนิกายํ
 สํยุตฺตนิกายํ ชุทฺทกนิกายนฺติ ฯ จตฺตาริ ปาราชิกานิ ฐฺเฎตฺวา อวเสสํนิ ชุทฺทาทนุชุทฺทกานีติเอวมาทิ
 เอกํ ลิกฺขาปทปิ อปฺริจฺจชิตฺวา สพฺเพสํ สงฺคเหตุพพภาวทสฺสนตฺถํ ปฺริยาเยน วุตฺตํ ฯ อิทํ โว
 สมณานนฺติ อิทํ สมณานํ ฯ ปทปฺรูณมตฺเต โวกาโร ฯ ฐฺมกาทิกนฺติ ยาว สมณสฺส
 ปฺรินิพฺพานจิตกฺฐโม ปณฺญาตติ ตาว กาลิตฺติ ฯ อิทปิ เต อาวุโส อานนฺท ทุกฺกนฺติ อิทํ ตยา
 ทุกฺกุ กตฺนฺติ เกวลํ คฺรทฺนเตตฺติ เถเรทิ วุตฺตํ น อปตฺตี สนฺชาย วุตฺตํ ฯ น ทิ เต
 อปตฺตานาปตฺตี น ชานนฺติ ฯ อิทาเนว เหนํ อนุสาวิตํ สงฺโฆ อปณฺญตฺตํ น ปณฺญาเปตฺติ
 ปณฺญตฺตํ น สมฺมุจฺฉินฺทิตฺติ ฯ เทเสทิ ตํ อาวุโส ทุกฺกนฺติ อิทปิ จ อาม ภนฺเต ทุกฺกุ มยา
 กตฺนฺติ เอวํ ปฺริชานนฺติ ตํ ทุกฺกนฺติ อิทํ สนฺชาย วุตฺตํ น อปตฺตีเทสนํ ฯ เถโร ปน ยสฺมา
 อสตียา น ปุจฺฉิ น อนนฺทเรณ ตสฺมา ตตฺถ ตตฺถ ทุกฺกุทตฺตาวปิ อสฺลลฺกฺเขนฺโต นานนฺตํ ทุกฺกนฺ
 ปสฺสามีตฺติ วตฺวา เถเรสุ คารวํ ทสฺเสนฺโต อปิจายสฺมนฺตานํ สนฺชาย เทเสมิ ตํ ทุกฺกนฺติ อาท ฯ
 ยถา ตุมฺเห วทถ ตถา ปฺริชานนฺติ วุตฺตํ โหติ ฯ เอเสว นโย อวเสสฺสุปิ จตฺตุสฺ ฐฺวานฺสุ ฯ มา
 ยีมา วิกาเล อเหสนฺติ มา อิมาสํ วิกาเล คมนานิ อเหสนฺติ อธิปฺปาเยนาท ฯ รัชฺโหรณํ
 กริสฺสามาติ อุกฺกนฺ เตเมตฺวา ปิเพตฺวา ปฺริกมฺมกตฺตมฺมี ปุณฺจิสฺสาม ฯ น กุลวํ คเมนฺตีตฺติ น
 โภกฺกนฺทเก โคเปนฺตีตฺติ อธิปฺปาโย ฯ ยทคฺเคน ตยาตติ ยทิ อคฺคกาลเมว ตยาตติ ฯ เสสฺเมตฺถ ยํ
 วตฺตพฺพํ ลียา ตํ นีทานวณฺณนายเมว วุตฺตํ ฯ

ปญจสติกุณฑเก ๑ ปญจนิกาเย ปุจฉิตี ทิฆนิกาย มัชฌิมนิกาเย อังคุตตรนิกาเย
 สัมมุตตนิกาเย ชุททกนิกาเยหุติ ๑ จตตาริ ปาราชิกานิ จูเปตวา อวเสสานิ ชุททานุชุตทานีติเอวมาทิ
 เอกัง ลิกขาปหิปี อปริจจชิตวา สัพเพสั สงคเหตุพพภาวทสฺสนตถั ปริยาเยน วุตตัม ๑ อิหัง โว
 สมณานนุติ อิหัง สมณานัน ๑ ปทปุรณมตเต โวกาโร ๑ ฐุมกาทิกนุติ ยาว สมณสฺส
 ปรินิพพานจิตกฐโม ปญญายติ ตาว กาลิตี ๑ อิหิปี เต อาวุโส อานนุท ทุกกนุติ อิหัง ตยา
 ทุญฺจ กตนุติ เกวลั ครนุเตติ เถเรหิ วุตตัม น อปตตี สนฺธาย วุตตัม ๑ น หิ เต
 อปตตานापตตี น ชานนุติ ๑

วินิจฉัยในปญจสติกัณฑ์ระกะ ฟังทราบดังนี้ ๑ สองบทว่า ปญจนิกาเย ปุจฉิ
 มีความว่า ท่านพระมหากัสสปะ ถาปนิกาย ๕ คือ ทิฆนิกาย มัชฌิมนิกาเย อังคุตตรนิกาเย
 สัมมุตตนิกาเย ชุททกนิกาเย ๑ คำอย่างนี้ว่า "เว้นปาราชิก ๔ เสีย ลิกขาบทที่เหลือ เป็นลิกขาบท
 เล็กและเล็กน้อย" เป็นอาทิ พระสังคาหกเถระทั้งหลายกล่าวแล้วโดยปริยาย เพื่อแสดงความที่
 ลิกขาบททั้งปวง อันท่านพึงรวบรวมเอาไว้ ไม่ละทิ้งแม้ลิกขาบทเดียว ๑ หลายบทว่า อิหัง โว
 สมณานัน มีความว่า นี้สมควรแก่สมณะทั้งหลาย ๑ โว อักษร ใช้ในอรรถสักว่ายังบ่งชี้ให้เต็ม ๑
 บทว่า ฐุมกาทิก มีความว่า ควันแห่งจิตกาธารเป็นที่ปรินิพพานของพระสมณะ ยังปรากฏอยู่
 เพียงใด, กาลเพียงนั้น เป็นกาลแห่งลิกขาบทที่พระสมณะทรงบัญญัติแล้วแก่สาวกทั้งหลาย ๑
 คำว่า อิหิปี เต อาวุโส อานนุท ทุกกนุติ นี้ อันพระเถระทั้งหลาย เพียงแต่จะติว่า "กรรมนี้
 อันท่านทำไม่ดีแล้ว" จึงกล่าวแล้ว, หาได้กล่าวหมายถึงอาบัติไม่ ๑ อันพระเถระเหล่านั้น
 จะไม่รู้จักอาบัติและมีใช้อาบัติ หามิได้ ๑

อิทาเนว เหดัง อหุสวิตัง สงฺโฆ อปญฺญตฺตํ น ปญฺญาเปติ ปญฺญตฺตํ น สมฺจุจฺฉินฺหตีติ ฯ เทเสหิ ตัง อวฺุโส ทุกกฺกนฺติ อิทปิ จ อาม ภนฺเต ทุฏฺฐ มยา กตฺนฺติ เอวํ ปฏฺิชานาหิ ตัง ทุกกฺกนฺติ อิทํ สนฺธาย วุตฺตํ น อาปตฺติเทสนํ ฯ เถโร ปน ยสฺมา อสตียา น ปุจฺฉิ น อนาทเรณ ตสฺมา ตตฺถ ตตฺถ ทุฏฺฐกตฺตมาวปิ อสลฺลภฺเขนฺโต นานฺหตํ ทุกกฺกนฺติ ปสฺสามีติ วตฺวา เถเรสุ คารวํ ทสฺเสนฺโต อปิจายสมฺนฺตानํ สนฺธาย เทเสหิ ตัง ทุกกฺกนฺติ อาท ฯ ยถา ตุมฺเห วท ตถา

จริงอยู่ ในบัดนี้เอง ท่านพระมหากัสสปะได้ประกาศคำนี้ว่า "สงฆ์ไม่บัญญัติสิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคไม่ทรงบัญญัติไว้, ไม่เลิกถอนสิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติแล้ว" ฯ อนึ่ง แม้คำว่า เทเสหิ ตัง อวฺุโส ทุกกฺกนฺติ นี้ อันพระเถระทั้งหลาย กล่าวหมายถึงความประสงค์นี้ว่า "ท่านจงปฏิญญาการไม่ทูลถามนั้นว่าเป็นการทำเสีย อย่างนี้ว่า 'ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทำไม่ดีจริง' จะกล่าวหมายถึงการแสดงอาบัติ หามิได้" ฯ ฝ่ายพระเถระไม่ทูลถามแล้ว เพราะระลึกไม่ได้ หารือเพราะไม่เอื้อเพื่อไม่; เพราะฉะนั้น ท่านเมื่อกำหนดไม่ได้ แม้ซึ่งความเป็นการทำเสีย เพราะไม่ทูลถามนั้น ๆ จึงกล่าวว่า "ข้าพเจ้าไม่เห็นความทำเสียนั้น" เมื่อจะแสดงความเคารพในพระเถระทั้งหลาย จึงกล่าวว่า "แต่ข้าพเจ้าเชื่อท่านทั้งหลาย ขอแสดงความทำเสียนั้น" ฯ มีคำอธิบายว่า "ท่านทั้งหลายกล่าวอย่างไร, ข้าพเจ้ายอมปฏิญญาอย่างนั้น" ฯ

ปฏิขานามีสติ วุตตัม โหติ ฯ เอเสว นโย อวเสเสสุปิ จตุสุ ฐาเนสสุ ฯ มา ยีมา วิกาเล อหฺเสนฺติ มา อิมาสํ วิกาเล คมนานิ อหฺเสนฺติ อธิปฺปาเยนาห ฯ รัชฺหรณํ กริสฺสามาติ อุทเกน เตเมตฺวา ปีเพตฺวา ปริภุมฺกตฺถุมิ ปุณฺณิสฺสาม ฯ น กุลวํ คเมฺหฺตฺติ น โภฏฺฐเก โคเปฺหฺตฺติ อธิปฺปาโย ฯ ยทฺคฺเคน ตยาติ ยทิ อคฺคกาลเมว ตยาติ ฯ เสสมตฺถ ยํ วตฺตพฺพํ ลียา ตํ นิทานวณฺณนายเมว วุตฺตํ ฯ

ในสถานทั้ง ๔ แม่ที่เหลือมีนัยเหมือนกัน ฯ ท่านพระอานนทฺกล่าวว่า "มา ยีมา วิกาเล อหฺเสนฺติ" โดยอธิบายว่า "การไปในเวลาวิกาลของสตรี อย่าได้มีแล้ว" ฯ สองบพฺว่า รัชฺหรณํ กริสฺสาม มีความว่า อาตมภาพทั้งหลายจักชุบน้ำบิวดแล้วเช็ดพื้นที่ทำบริกรรม ฯ สองบพฺว่า น กุลวํ คเมฺหฺตฺติ มีอธิบายว่า สมณศากยบุตรเหล่านี้ไม่เก็บงำไว้ในคลัง ฯ สองบพฺว่า ยทฺคฺเคน ตยา มีความว่า ถ้าวา พระอรหฺตอันท่านทำให้แจ้งแล้ว ในกาลเริ่มแรกทีเดียว ฉะนั้นแล ฯ คำใดที่จะพึงกล่าว ซึ่งยังเหลือ จะพึงมีในปัญฺจสตฺกิกขันธกะนี้ คำนั้น ข้าพเจ้าได้กล่าวในนิทานวรรณนาเสร็จแล้ว ฯ

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ อีโต ปรํ เมถุนํ ฌมมํ ปฏิสเสวนนโต กติ อาปตติโย อาปชชตีติอาทิปปภาโท
 กตาทตติวารโ เมถุนํ ฌมมํ ปฏิสเสวนนตสฺส อาปตติโย จตฺตุนํ วิปตฺตีนํ กติ วิปตติโย ภาชนตีติ-
 อาทิปปภาโท วิปตติวารโ เมถุนํ ฌมมํ ปฏิสเสวนนตสฺส อาปตติโย สตตฺตุนํ อาปตติกฺขนธานํ กตฺตี-
 อาปตติกฺขนธเอหิ สงฺคหิตาติอาทิปปภาโท สงฺคหาวโร เมถุนํ ฌมมํ ปฏิสเสวนนตสฺส อาปตติโย จนฺนํ
 อาปตติสสมุจฺจวนานํ กตฺตีหิ สสมุจฺจวนเอหิ สสมุจฺจวนนตฺตีติอาทิปปภาโท สสมุจฺจวนาวโร เมถุนํ ฌมมํ
 ปฏิสเสวนนตสฺส อาปตติโย จตฺตุนํ อธิกรณนํ กตมํ อธิกรณนตฺตีติอาทิปปภาโท อธิกรณาวโร เมถุนํ
 ฌมมํ ปฏิสเสวนนตสฺส อาปตติโย สตตฺตุนํ สมนานํ กตฺตีหิ สมนเอหิ สมนนตฺตีติอาทิปปภาโท สมนาวโร
 ตทหนตโร สมุจฺจยวารโ จาติ อิม สตต วารา อุตฺตทานตฺถา เอว ฯ ตโต ปรํ เมถุนํ ฌมมํ
 ปฏิสเสวนนตสฺส ปาราชิกํ กตฺถ ปญฺญตฺตุนตฺตีอาทิภา นนฺน ปฺน ปจฺจยวเสน เอโก ปญฺญตฺตติวารโ
 ตสฺส วเสน ปุริมสทิสาวเอว กตาทตติวาราทโย สตต วาราติ เอวํ อปรเปปี อฏฺฐ วารา วุตฺตา ฯ
 เตปิ อุตฺตทานตฺถา เอว ฯ อิติ ปุริมา อฏฺฐ อิม อฏฺฐาติ มหาวิงฺเค โสฬส วารา ทสฺสิตา ฯ ตโต
 ปรํ เตเนว นนฺน ภิกฺขุณีวิงฺเคปิ โสฬส วารา อาคตาทิ เอวมิเม อุกาโตวิงฺเค ทวตฺตีส วารา
 ปาลินเยเนว เวทิตพฺพา ฯ น เหตุถ กิณฺจิ ปุพฺเพ อวินิจฺฉิตนฺนาม อตฺถิ ฯ

อิโต ปรั เมณฺ्ह ฌมฺมํ ปฏฺฐิสฺสวณฺ्हโต กติ อาปตฺติโย อาปชฺชตฺติอาทิปฺปเภาโท กตาปตฺติวาโร
เมณฺ्ह ฌมฺมํ ปฏฺฐิสฺสวณฺ्हตฺสส อาปตฺติโย จตฺตุนฺ्ह วิปตฺตินฺ्ह กติ วิปตฺติโย ฆชฺชนฺ्हตฺติอาทิปฺปเภาโท
วิปตฺติวาโร เมณฺ्ह ฌมฺมํ ปฏฺฐิสฺสวณฺ्हตฺสส อาปตฺติโย สตฺตุนฺ्ह อาปตฺติกฺขนฺ्हณฺ्ह กตฺติทฺธิ อาปตฺติกฺขนฺ्हเรทฺธิ
สงฺคหิตฺตาทฺติอาทิปฺปเภาโท สงฺคหาโร เมณฺ्ह ฌมฺมํ ปฏฺฐิสฺสวณฺ्हตฺสส อาปตฺติโย ฉนฺ्ह อาปตฺติสมฺภูทฺธานานฺ्ह
กตฺติทฺธิ สมฺภูทฺธานเททฺธิ สมฺภูทฺฐนฺ्हตฺติอาทิปฺปเภาโท สมฺภูทฺฐานวาโร เมณฺ्ह ฌมฺมํ ปฏฺฐิสฺสวณฺ्हตฺสส อาปตฺติโย
จตฺตุนฺ्ह อธิกรณานฺ्ह กตฺมํ อธิกรณนฺ्हตฺติอาทิปฺปเภาโท อธิกรณวาโร เมณฺ्ह ฌมฺมํ ปฏฺฐิสฺสวณฺ्हตฺสส
อาปตฺติโย สตฺตุนฺ्ह สมณฺ्ह กตฺติทฺธิ สมณฺ्हทฺธิ สมฺมณฺ्हตฺติอาทิปฺปเภาโท สมณฺ्हวาโร ตทฺทนฺ्हตฺโร
สมฺมจฺจยวาโร จาติ อิมํ สตฺต วรา อุตฺตทานตฺถา เอว ฯ

ถัดจากนี้ไป วาร ๗ เหล่านี้ คือ กตาปตฺติวาร มีประเภทเป็นต้นว่า "ภิกษุเสฬเมณฺ्ह
ชรรมตฺตองอาบตีเท่าไร ?" วิปตฺติวาร มีประเภทเป็นต้นว่า "อาบตีของภิกษุผู้เสฬเมณฺ्हชรรม
ย้อมจัดเป็นวิบัติเท่าไรแห่งวิบัติ ๔ อย่าง ?" สังคหาโร มีประเภทเป็นต้นว่า "อาบตีของภิกษุ
ผู้เสฬเมณฺ्हชรรม ทานสงฺคระหฺทด้วยกองอาบตีเท่าไร แห่งกองอาบตี ๗ ?" สมฺภูทฺฐานวาร
มีประเภทเป็นต้นว่า "อาบตีของภิกษุผู้เสฬเมณฺ्हชรรม ย้อมเกิดขึ้น ด้วยสมฺภูทฺฐานเท่าไร
แห่งสมฺภูทฺฐานอาบตี ๖ ?" อธิกรณวาร มีประเภทเป็นต้นว่า "อาบตีของภิกษุผู้เสฬเมณฺ्हชรรม
จัดเป็นอธิกรณฺ्हไหน แห่งอธิกรณฺ्ह ๔ ?" สมณฺ्हวาร มีประเภทเป็นต้นว่า "อาบตีของภิกษุ
ผู้เสฬเมณฺ्हชรรม ย้อมระบับด้วยสมณฺ्हเท่าไร แห่งสมณฺ्ह ๗ ?" และสมฺมจฺจยวาร อันเป็นลำดับ
แห่งสมณฺ्हวารนั้น มีเนื้อความตั้นตั้นนั้น ฯ

ตโต ปรั เมถุน ฌมม ปฏิสถวนปจฺจยา ปาราชิกํ กตถ ปญฺญตฺตุนฺตืออาทินา นเยน ปฺน ปจฺจยวเสน
เอโก ปญฺญตฺติวโร ตสฺส วเสน ปุริมสทิสฺสาเอว กตาปตฺติวาราทโย สตฺต วราตี เหว อปเรปี อฏฺฐ
วารา วุตฺตา ฯ เตปี อุตฺตทานตฺถา เอว ฯ อิติ ปุริมา อฏฺฐ อิเม อฏฺฐาติ มหาวิภงฺเก โสฬส วารา
ทสฺสลิทา ฯ ตโต ปรั เตเนว นเยน ภิกฺขุณีวิภงฺเคปี โสฬส วารา อาคตาติ เหวมีเม อุกฺโตวิภงฺเก
ทวตฺตีส วารา ปาลินเยเนว เวทิตพฺพา ฯ น เหตุถ ภิกฺขุ ปุพฺเพ อวินิจฺจิตนฺนาม อตฺถิ ฯ

ถัดจากนั้นไปอีก ๘ วาร ท่านกล่าวไว้อย่างนี้ คือ "บัญญัติตติวาร ๑ เนื่องด้วยปัจจัยอีก โดยนัย
เป็นต้นว่า "เพราะปัจจัยคือการเสพเมถุนธรรม ปาราชิกทรงบัญญัติที่ไหน ?" ดังนี้, ๗ วาร
มีกตาปตฺติวารเป็นอาทิ คล้ายวารก่อน ๆ เนื่องด้วยปัจจัยนั้นเหมือนกัน" ฯ แม้วารทั้ง ๘ นั้น
ก็มีเนื้อความต้นทั้งนั้น ฯ วาร ๑๖ ในมหาวิภงฺค คือ "ที่มีก่อน ๘ เหล่านี้อีก ๘" ข้าพเจ้า
แสดงแล้ว ด้วยประการฉะนี้ ฯ ถัดจากวารนั้นไป ๑๖ วาร มาแล้วเมื่ในภิกฺขุณีวิภงฺค โดยนัย
นั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้น พึงทราบวาร ๓๒ ในอุกฺโตวิภงฺคเหล่านี้ โดยนัยบาสิ้นั้นแล
ด้วยประการฉะนี้ ฯ จริงอยู่ ใน ๓๒ วารนี้ คำไร ๆ ที่นับว่ามีได้วินิจฺจัยแล้วในหนหลัง
ย่อมไม่มี ฯ

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคอธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. อุพภตํ กฉินฺ ติณฺตี นิภูจฺจิตจิวรสมฺ ภูิกษุณา อุพภตสมฺ กฉินฺเตติ วุตตานิ อาทิตฺ จ ติณฺตี ลิกขาปทานิ ฯ ปฐมํ ปตตภาสซุชฺชุนฺตี ทสาหปรมํ อติเรกปตฺโตติ วุตตปฐมปตตลิกขาปทญจ ปฏิสายนียานิ ฆาสซุชานฺตี วุตตลิกขาปทญจ ฯ อจเจกญจาปี สาสงกนฺตี อจเจกจิวรลิกขาปทญจ ตทหนฺตรเมว สาสงกลิกขาปทญจ ฯ ปกุกมฺนฺเตน วา ทฺเวติ ตํ ปกุกมฺนฺเต เนว อุทฺธเรยยาติ ภูตคามวคฺเค วุตตลิกขาปทญจ ฯ อุปลสฺยํ ปรมฺปราวติ ภูิกษุณีอุปลสฺยํ คนฺตฺวา ภูิกษุณฺโง โอมฺเทยยาติ จ ปรมฺปโรชเน ปาจิตฺตฺยนฺตี จ วุตตลิกขาปทญจญจ ฯ อนฺติริตฺตํ นิมนฺตนาติ อนฺติริตฺตํ ขาหฺนฺยํ วา โภชฺนฺยํ วาติ จ นิมนฺตีโต สภตฺโต สมนฺตี จ วุตตลิกขาปทญจ ฯ วิกปฺปํ รมฺโณ วิกาเลติ สามํ จิวรํ วิกปฺเปตฺวาติ จ รมฺโณ ชตฺตฺยสฺสชาติ จ วิกาเล คามํ ปวิเสยยาติ จ วุตตลิกขาปทญจญจ ฯ โวาสสาธณญเกน จาติ โวาสสมานรฺูปา จิตฺตาติ จ ตถารุเปสุ อารณฺญเกสุ เสนาสเนสุ ปุพฺเพ อปฺปฏิสฺวีทิตฺนฺตี จ วุตตลิกขาปทญจญจ ฯ อุตฺถยา สนนฺจยญจาติ อุตฺถยวาทิกาทิ จ ปตฺตสนฺนฺจยํ กเรยยาติ จ วุตตลิกขาปทญจญจ ฯ ปุเร ปจฺจมา วิกาเล จาติ ยา ปน ภูิกษุณี ปุเรกตฺตํ กุลานิ อุปลสงฺกมิตฺวาติ จ ปจฺจมาตฺตํ กุลานิ อุปลสงฺกมิตฺวาติ จ ยา ปน ภูิกษุณี วิกาเล กุลานิ อุปลสงฺกมิตฺวาติ จ วุตตลิกขาปทญจญจ ฯ ปญฺจาทิกา สงฺกมฺนฺตี ปญฺจาทิกํ สงฺฆาภูิวารํ อติกฺกเมยยาติ จ จิวรํ สงฺกมฺนฺยํ ฐาเรยยาติ จ วุตตลิกขาปทญจญจ ฯ เทวปี อวสเถน จาติ อวสถจิวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺเชยฺย อวสถํ อนิสฺสชฺชิตฺวา จาริกํ ปกุกเมยยาติ เอวํ อวสเถน สทฺธี วุตตลิกขาปทานิ จ เทว ฯ ปสาเช อวสเถน เจวาติ ปสาเช ชาตํ คนฺตฺวา วาติ จ ภูิกษุสฺส ปุโรตฺ อนนฺปุจฺจมา อวสเถน นิสฺสฺเทยยาติ จ วุตตลิกขาปทญจญจ ฯ ติสฺเสกฺกนฺกา อิมํ ฯ

อุพภตํ กุณฺโณ ตีณฺโณ นินฺนุจฺจิตจิวรสมฺมึ ภิกฺขุณา อุพภตสมฺมึ กุณฺโณติ วุตฺตทานิ อาทิตฺโต จ ตีณฺนํ
ลิกฺขาปทานิ ฯ ปฐมํ ปตฺตภาสชฺชุนฺติ ทสาหปรมํ อติเรกปตฺโตติ วุตฺตปฐมปตฺตลิกฺขาปทญฺจ
ปฏิสายนียานิ ภาสชฺชานฺตี วุตฺตลิกฺขาปทญฺจ ฯ อจฺเจกญฺจาปี สาสงกนฺติ อจฺเจก-

สามบหวา อุพภตติ กุณฺโณ ตีณฺโณ ไต้แก ๓ ลิกฺขาบทข้างตันที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า
"ครั้นจิวรสำเร็จแล้ว กุณฺโณอันภิกษุรื้อเสียแล้ว" ฯ สองบหวา ปฐมํ ปตฺตภาสชฺชุนฺติ ไต้แก
ปตฺตลิกฺขาบทที่ ๑ ที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "พึงทรงอติเรกบาตรไว้ได้ ๑๐ วันเป็นอย่างยิ่ง,"
และลิกฺขาบทที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า "ภาสชฺชอันควรลี้ม" ฯ สองบหวา อจฺเจกญฺจาปี
สาสงกํ ไต้แก อจฺเจกจิวรลิกฺขาบท ๑, สาสงกลิกฺขาบท อันเป็นลำดับแห่งอจฺเจกจิวรลิกฺขาบท
นั่นเอง ๑ ฯ

อุสุยา สุนิฉยณชาติ อุสุยวาทิกาทิ จ ปตฺตสฺนุฉนฺยํ กรเยยติ จ วุตฺตลิกฺขาปทหุยํ ๑ ปุเร ปจฺฉา
วิกาเล จาติ ยา ปน ภิกฺขุณี ปุเรภตฺตํ กุลานิ อุปสงฺกมิตฺวาติ จ ปจฺฉาภตฺตํ กุลานิ อุปสงฺกมิตฺวาติ
จ ยา ปน ภิกฺขุณี วิกาเล กุลานิ อุปสงฺกมิตฺวาติ จ วุตฺตลิกฺขาปทตฺตยํ ๑ ปณฺจาทิกา สงฺกมณีติ
ปณฺจาทิกํ สงฺฆาภิวารํ อติกกเมยฺยาติ จ จีวรํ สงฺกมณฺยํ ธาเรยฺยาติ จ วุตฺตลิกฺขาปทหุยํ ๑ เทวปี
อวสเถน จาติ อวสเถจิวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺเชยฺย อวสเถ อนิสฺสชฺชิตฺวา จาริกํ ปกฺกเมยฺยาติ
เอวํ อวสเถน สหฺฐี วุตฺตลิกฺขาปทานิ จ เทว ๑ ปสาเช อาสเน เจวติ ปสาเช ชาตํ คณฺหํ วาติ
จ ภิกฺขุสฺส ปุโรโต อนาปฺปจฺฉา อาสเน นิสฺสีเทยฺยาติ จ วุตฺตลิกฺขาปทหุยํ ๑ ตีเสถุณฺกา อิม ๑

สองบทว่า อุสุยา สุนิฉยณจ ได้แก่ ๒ ลิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "ภิกษุณีใด มักพูด
ด้วยความริษยา ๑, ภิกษุณีใดพึงทำการสะสมบาตร ๑" ๑ หลายบทว่า ปุเร ปจฉา วิกาเล จ
ได้แก่ ๓ ลิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "อนึ่ง ภิกษุณีใด พึงเข้าไปสู่สกุลทั้งหลาย
ในเวลาก่อนอาหาร ดังนี้ ๑, อนึ่ง ภิกษุณีใด พึงเข้าไปสู่สกุลทั้งหลาย ในเวลาภายหลังอาหาร
ดังนี้ ๑, อนึ่ง ภิกษุณีใด พึงเข้าไปสู่สกุลทั้งหลาย ในเวลาวิกาล" ดังนี้ ๑ ๑ สองบทว่า
ปณจาทิกา สงกมณี ได้แก่ ๒ ลิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "ภิกษุณีใด พึงยังการผลัด
สังฆาฏิ ให้ก้าวล่วง ๕ วันไป ๑, ภิกษุณีใด พึงทรงจีวรที่ตนยืมมา ซึ่งจะต้องส่งคืน ๑" ๑
สองบทว่า เทวปี อวสเถน จ ได้แก่ ๒ ลิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคตรัสรวมกับที่พักอย่างนี้ว่า
"ภิกษุณีใด ไม่มอบหมายจีวรในที่พัก พึงบริโภคน, ไม่มอบหมายที่พัก พึงหลีกไปสู่ที่จาริก" ๑
สองบทว่า ปสาเช อาสเน เจว ได้แก่ ๒ ลิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "ภิกษุณีใด ไม่บอก
ซึ่งผี (หรือพวพอง) อันเกิดที่โคนขา (กะสงฆ์หรือกะคณะ) ๑" ๑ ภิกษุณีใด ไม่ขออนุญาตก่อน
พืงนั่งบนอาสนะข้างหน้าภิกษุ ๑" ๑ ๒๙ ลิกขาบทเหล่านี้ (ย่อมเกิดโดยทวาร ๓ คือ กายกับ
วาจาแต่ไม่เกิดโดยลำพังจิต, ทุกลิกขาบทรวมทั้งกฐินลิกขาบทที่มีสมุฏฐาน ๒ เสมอกัน) ๑

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ อารกา เอเตหิ รมตีติ อารติ ฯ ภูสา วา รติ อารติ ฯ วินา เอเตหิ รมตีติ วิตติ ฯ
 ปจฺเจกํ ปจฺเจกํ วิตตีติ ปฏิวิตติ ฯ เวรํ มถติ วินาเสตีติ เวมถึ ฯ น เอตาย เอเต
 อาปตฺติกฺขนฺธา กรียนฺตีติ อกรียา ฯ ยํ เอตาย อสตี อาปตฺติกฺขนฺธกรณํ อุปฺปะชฺเชยฺย ตสฺส
 ปฏิปฺกฺขโต อกรณํ ฯ อาปตฺติกฺขนฺธอชฺฌมาปตฺติยา ปฏิปฺกฺขโต อนชฺฌมาปตฺติ ฯ เวลนโต เวลา
 จลนโต วินาสนโตติ อตฺถิ ฯ นียยานํ สีนฺติ พนฺธติ นินวาเรตีติ เสตุ ฯ อาปตฺติกฺขนฺธานเมตํ
 อธิวจนํ ฯ โส เสตุ เอตาย หนฺญตีติ เสตุมาโต ฯ เสสวินีตวตฺถุนิทฺเทเสสุปิ เอเสว นโย ฯ พุทฺเธ
 อคารโวติอาทิสฺ โย พุทฺเธ ธรรมานํ อุปฺภูฏานํ น คจฺจติ ปรินิพฺพุเต เจตยฺภูฏานํ โปธิฏฺฏานํ น
 คจฺจติ เจตียํ วา โพธิํ วา น วนฺทติ เจตียงฺคณํ สจฺจโต สอุปฺปาโท จ จรติ นตฺถตฺตสฺส พุทฺเธ
 อคารโวติ เวทิตฺตฺโป ฯ โย ปน สกฺโกนฺโตเยว ธรรมสฺสวณํ น คจฺจติ สรภญฺญํ น ภณฺติ ธรรมกถํ
 น กถติ ธรรมสฺสวณคฺคํ ภูทิตฺตฺวา คจฺจติ วิกฺขิตฺโต วา อนาทโร วา นิสีหติ นตฺถตฺตสฺส ธรรม
 คารโว ฯ โย เถรณวมชฺฌิเมสฺ จิตฺติการํ น ปจฺจุปฺภูฏเปติ อุปฺสธาคารวิตทุกฺมาพิกาทิสฺ
 กายปาคพฺภियํ ทสฺเสตี ยถาวุฑฺฒํ น วนฺทติ นตฺถตฺตสฺส สงฺฆे คารโว ฯ ติสฺโส สิกฺขา สมาย
 อสิกฺขมานเวยว ปน สิกฺขาย อคารโวติ เวทิตฺตฺโป ฯ ปมาเท จ สติวิปฺวาเส ติฏฺฐมาโนเวยว
 อปฺปมาทลฺกฺขนฺ อพฺรุหฺยมาโน อปฺปมาเท อคารโวติ เวทิตฺตฺโป ฯ ตถา อามิสฺปฺภิสฺนถารํ
 ธรรมปฺภิสฺนถารนฺติ อิมํ ทฺวิธํ ปฺภิสฺนถารํ อกรโณนฺโตเยว ปฺภิสฺนถาเร อคารโวติ เวทิตฺตฺโป ฯ
 คารวณิทฺเทเส วุตฺตวิปริยาเยน อตฺถิ เวทิตฺตฺโป ฯ

อารกา เอเตหิ รมตีติ อารติ ฯ ภูสา วา รติ อารติ ฯ วินา เอเตหิ รมตีติ วิตติ ฯ
 ปจฺเจกํ ปจฺเจกํ วิตตีติ ปฏิวิตติ ฯ เวรํ มณฺตี วินาเสตีติ เวรมณิ ฯ น เอตาย เอเต
 อาปตฺติกฺขนฺธา กริยนฺตีติ อกริยา ฯ ยํ เอตาย อสตี อาปตฺติกฺขนฺธกรณํ อุปฺปุชฺเชยฺย ตสฺส
 ปฏิปฺกฺชโต อกรณํ ฯ อาปตฺติกฺขนฺธอชฺฌมาปตฺติยา ปฏิปฺกฺชโต อนชฺฌมาปตฺติ ฯ เวลนโต เวลา
 จลนโต วินาสนโตติ อตฺโถ ฯ นียฺยานํ ลินฺตี พนฺธติ นิวาเรตีติ เสตุ ฯ อาปตฺติกฺขนฺธานเมตํ
 อธิวจนํ ฯ โส เสตุ เอตาย หณฺณตีติ เสตุสมาโต ฯ เสสนินิตฺวตฺตฺถุนิทฺเทเสสุปิ เอสฺว นโย ฯ

ที่ชื่อว่า อารติ เพราะวิเคราะห์ว่า "เว้นไกลจากกองอาบัติ เหล่านั้น" ฯ อีกอย่างหนึ่ง
 ธรรมชาติที่เว้นอย่างกวดขุ่นจากกองอาบัติเหล่านั้น ชื่ออารติ ฯ ที่ชื่อว่า วิตติ เพราะวิเคราะห์ว่า
 "เว้นเสียต่างหากจากกองอาบัติเหล่านั้น" ฯ ที่ชื่อว่า ปฏิวิตติ เพราะวิเคราะห์ว่า "เว้นเฉพาะหนึ่ง
 ๆ จากกองอาบัติเหล่านั้น" ฯ ที่ชื่อว่า เวรมณี เพราะวิเคราะห์ว่า "ขั้บเวรเสีย คือยังเวร
 ให้สาบสูญ" ฯ ที่ชื่อว่า อกริยา เพราะวิเคราะห์ว่า "วิตตินั้น เป็นเหตุอันภิกษุไม่ทำกองอาบัติ
 เหล่านั้น" ฯ ที่ชื่อว่า อกรณํ เพราะเป็นขั้ก่อกต่อความกระทำกองอาบัติที่จะพึงเกิดขึ้น
 ในเมื่อวิตตินั้นไม่มี ฯ ที่ชื่อว่า อนชฺฌมาปตฺติ เพราะเป็นขั้ก่อกต่อความต้องกองอาบัติ ฯ ที่ชื่อว่า
 เวลา เพราะเป็นเหตุผลาญ, อธิบายว่า "เพราะเป็นเหตุคลอน คือเพราะเป็นเหตุพินาศ" ฯ
 ที่ชื่อว่า เสตุ เพราะวิเคราะห์ว่า "ผูกไว้ คือตรึงไว้ ได้แก่คุมไว้ ซึ่งทางเป็นที่ออกไป" ฯ คำว่า
 "เสตุ" นี้ เป็นชื่อแห่งกองอาบัติทั้งหลาย ฯ เสตุนั้น อันภิกษุ ย่อมสังหารด้วยวิตตินั้น
 เพราะฉะนั้น วิตตินั้น จึงชื่อเสตุสมาโต ฯ แม้ในนิทเทสแห่งวินิตวตฺตฺถุนิทฺเทสทั้งหลาย ก็นัยนี้
 แล ฯ

พุทฺธ อคารโวลิตอาทิสฺ โย พุทฺธ ธรรมาเน อุปลงฺกานํ น คจฺจติ ปรีนิพพุเต เจตียภฺจฺจานํ โปธิภฺจฺจานํ น คจฺจติ เจตียํ วา โปธิ วา น วนฺทติ เจตียงฺคเณ สจฺจโต สอุปาโท จ จรติ นตฺถตฺตสฺส พุทฺธ อคารโวลิต เวทิตพฺโพ ๗ โย ปน สกฺโกนฺโตเยว ธรรมสฺสวณํ น คจฺจติ สรภณญํ น ภณฺตี ธรรมกถํ น กถติ ธรรมสฺสวณคํ ภิณฑิตฺวา คจฺจติ วิกฺขิตฺโต วา อนาทรโ วา นิสฺสิตินตฺถตฺตสฺส ธรรมเ อคารโ ว ๗ โย เถรณวมชฺฉณิเมสฺ จิตฺติการํ น ปจฺจุปลงฺกเปติ อุโปสถาคาร- วิตกฺกมาพฺกาทิสฺส กายปาคพฺภियํ ทสฺเสติ ยถาวุฑฺฒํ น วนฺทติ นตฺถตฺตสฺส สงฺฆเ อคารโ ๗ ติสฺโส สิกฺขา สมายาย อสิกฺขมานเวยว ปน สิกฺขาย อคารโวลิต เวทิตพฺโพ ๗

วินิจฉัยในคำว่า พุทฺธ อคารโ เป็นอาทิ พึงทราบดังนี้, ผู้ใด เมื่อพระพุทฺธเจ้ายังทรงอยู่ไม่ไปสู่ที่บารุง, เมื่อพระพุทฺธเจ้าปรีนิพานแล้ว ไม่ไปสู่เจตียสถาน โปธิสถาน, ไม่ไหวเจตียหรือตั้นโปธิ, การรํและสวมรองเท้าเที่ยวไปบนลานเจตีย, พึงทราบว่า "ผู้นั้น ไม่มีความเคารพในพระพุทฺธเจ้า" ๗ ฝ่ายผู้ใด อาจอยู่แต่ แต่ไม่ไปสู่ที่ฟังธรรม, ไม่สวดสรภัญญะ, ไม่กล่าวธรรมกถา, ทำลายโรงธรรมสวณะเสียแล้วไป, มีจิตฟุ้งซ่านหรือไม่เอื้อเฟื้อนั่งอยู่, พึงทราบว่า "ผู้นั้น ไม่มีความเคารพในพระธรรม" ๗ ผู้ใด ไม่ประจตั้งไว้เป็นซึ่งความยำเกรงในพระเถระ ภิกษุใหม่ และภิกษุผู้ปุ่นกลาง, แสดงความคะนองกาย ในที่ซึ่งหลายมีโรงอุโบสถ และโรงวิตกเป็นต้น, ไม่ไหวตามลำดับผู้แก่, พึงทราบว่า "ผู้นั้น ไม่มีความเคารพในพระสงฆ์" ๗ ฝ่ายผู้ใด ไม่สมาทานศีลห้าไตรสิกขาเสียเลย พึงทราบว่า "ผู้นั้น ไม่มีความเคารพในสิกขา" ๗

ปมาเท จ สติวิปวาเส ติฏฐุมาโนเยว อปฺปมาทลฺกฺขณํ อพฺรุหฺยมาโน อปฺปมาเท อคารโวติ
เวทิตฺตฺโพ ๑ ตถา อามิสฺปฏิสฺนถารํ ธรรมปฏิสฺนถารนฺติ อิมํ ทฺวิธํ ปฏิสฺนถารํ อภิโรโตเยว
ปฏิสฺนถาเร อคารโวติ เวทิตฺตฺโพ ๑ คารวนิทฺเทเส วุตฺตวิปริยาเยน อตฺถเวทิตฺตฺโพ ๑

ฝ่ายผู้ใด ตั้งอยู่ในความประมาท คือในความอยู่ปราศจากสติเท่านั้น ไม่พอกพูนลักษณะ
แห่งความไม่ประมาท ฟังทราบว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความเคารพในความไม่ประมาท" ๑ อนึ่ง ผู้ใด
ไม่กระทำเสียเลย ซึ่งปฏิสัจ ๒ อย่างนี้ คือ "อามิสปฏิสัจ ธรรมปฏิสัจ" ฟังทราบว่าเป็น
ผู้ที่ไม่มีความเคารพในปฏิสัจ" ๑ เนื้อความในคารวนิทเทศ ฟังทราบโดยบรรยาย
อันแผนกจากที่กล่าวแล้ว ๑

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคอธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. ติเกสุ ๑. อตถาปตติ ติฏฐนฺเต ภควติ อาปชฺชตีติ อตฺถิ อาปตฺติ ยํ ติฏฐนฺเต ภควติ
 อาปชฺชตีติ อตฺถิ ๑. เอส นโย สพฺพตฺถ ๑. ตตฺถ รุหิรูปาทาปตฺตี ติฏฐนฺเต อาปชฺชติ ๑. เอตฺรหิ
 โช ปนฺนนฺท ภิกฺขุ อญฺญมณฺณํ อวฺุโสวาทน สมฺมาจฺรณฺติ น โว มมจฺเจน เหวํ สมฺมาจฺรติพฺพํ
 นวเกน อานนฺท ภิกฺขุณา เถโร ภิกฺขุ ภทฺเตติ วา อายสฺมาติ วา สมฺมาจฺรติพฺพิตฺติ วจฺนโต เถรํ
 อวฺุโสวาทน สมฺมาจฺรณฺปฺปจฺจยา อาปตฺตี ปรีนิตฺตํ ภควติ อาปชฺชติ โน ติฏฐนฺเต ๑. อิมํ เทว
 อาปตฺตีเย รุเปตฺวา อวเสสา ฐนฺเตปิ ภควติ อาปชฺชติ ปรีนิตฺตํ ๑. ปวเรตฺวา อนตฺริตํ
 กุณฺชนโต อาปตฺตี กาล อาปชฺชติ โน วิกาเล ๑. วิกาลโกชนาปตฺตี ปน วิกาเล อาปชฺชติ โน
 กาล ๑. อวเสสํ กาล เจว อาปชฺชติ วิกาเล จ ๑. สหาคารเสยฺยํ รตฺตี อาปชฺชติ ทวารํ อลํวริตฺวา
 ปฏิสลฺลียนํ ทิวา ๑. เสสา รตฺตติญฺเจว ทิวา จ ๑. ทสฺวสุสฺสมฺหิติ อตฺเรททสฺวสุสฺสมฺหิติ พาลो อพฺยตฺโต
 ปรีสํ อุปฏฺฐนฺโต ทสฺวสุสฺ อาปชฺชติ น อุนทสฺวสุสฺ ๑. อหํ ปณฺตฺติโต พฺยตฺตติ นโว วา
 มชฺฌมิเม วา ปรีสํ อุปฏฺฐนฺโต อุนทสฺวสุสฺ อาปชฺชติ โน ทสฺวสุสฺ ๑. เสสํ ทสฺวสุสฺ เจว
 อาปชฺชติ อุนทสฺวสุสฺ จ ๑. ปญฺจวสุสฺสมฺหิติ พาลอ อพฺยตฺโต อนิสฺสาย วสนฺโต ปญฺจวสุสฺ
 อาปชฺชติ ๑. อหํ ปณฺตฺติโต พฺยตฺตติ นวโก อนิสฺสาย วสนฺโต อุนปญฺจวสุสฺ อาปชฺชติ ๑. เสสํ
 ปญฺจวสุสฺ เจว อาปชฺชติ อุนปญฺจวสุสฺ จ ๑. อุนปสมฺปนฺนํ ปทโส ฐมฺมํ วาเจนฺโต มาตฺตคามสฺส
 ฐมฺมํ เทเสนฺโตติ เหวรฺฐึ อาปตฺตี กุสลจิตฺโต อาปชฺชติ ๑. ปาราชฺชิกวิสฺฐึทฺถายสํสคฺคทฺถุจฺจล-
 อตฺตคามปาริฉริยทฺถุจฺจลทฺถุสสงฺฆนฺทปหารทานตลสฺสตีกาทิกาทิเกทํ อกุสลจิตฺโต อาปชฺชติ ๑. อสณฺจิจฺจ
 สหาคารเสยฺยาทึ อพฺยากตฺตจิตฺโต อาปชฺชติ ๑. ยํ อรหา อาปชฺชติ สพฺพํ อพฺยากตฺตจิตฺโต
 อาปชฺชติ ๑. เมถุนธมฺมาทิกาทิเกทปตฺตี สฺขเวทนาสมงฺคี อาปชฺชติ ๑. ทฺถุจฺจลทฺถุสทิกาทิเกทํ
 ทฺถุจฺจลทฺถุสทิกาทิเกทปตฺตี ๑. ยํ สฺขเวทนาสมงฺคี อาปชฺชติ ตํเยว มชฺฌตฺโต หุตฺวา อาปชฺชนฺโต
 อทฺถุจฺจลทฺถุสทิกาทิเกทปตฺตี อาปชฺชติ ๑.

ติเกสุ ๑ อตถาปตติ ติฏฐนฺเต ภควติ อาปชฺชตีติ อตถิ อาปตติ ยํ ติฏฐนฺเต ภควติ
 อาปชฺชตีติ อตถิ ๑ เอส นโย สัพพตถ ๑ ตตถ รุหิรูปาทาปตตี ติฏฐนฺเต อาปชฺชติ ๑ เอตริหิ
 โช ปนันทุท ภิกขุ อญฺญมญฺญํ อวูโสวาทน สมุทาจรณฺติ น โว มมจฺเจน เหวํ สมุทาจริตพฺพัน
 นวเกน อานนฺท ภิกขุณา เถโร ภิกขุ ภทฺนเตติ วา อายสฺมาติ วา สมุทาจริตพฺโพติ วจฺนโต เถโร
 อวูโสวาทน สมุทาจรณฺปรจฺจยา อาปตตี ปรีนิพฺพุเต ภควติ อาปชฺชติ โน ติฏฐนฺเต ๑ อิมมา เทว
 อาปตตีย ลฺลเปตฺวา อวเสสา ธรนฺเตปิ ภควติ อาปชฺชติ ปรีนิพฺพุเตปิ ๑

วินิจฉัยในหมวด ๓ ฟังทราบดังนี้ ๑ หลายบทว่า อตถาปตติ ติฏฐนฺเต ภควติ
 อาปชฺชติ มีความว่า เมื่อพระผู้มีพระภาคยังทรงอยู่ ภิกษุจึงต้องอาบัติใด อาบัตินั้นมีอยู่ ๑
 มีนัยเหมือนกันทุกบท ๑ บรรดาอาบัติเหล่านั้น เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้ายังอยู่ ภิกษุจึงต้อง
 อาบัติ เพราะโลหิตุปบาท ๑ เมื่อพระผู้มีพระภาคปรินิพพานแล้วภิกษุจึงต้อง ยังทรงอยู่ไม่ต้อง
 อาบัติ เพราะร้องเรียกพระเถระด้วยวาตะ ว่า อวูโส เป็นปัจจัย เพราะบาลีว่า "อานนฺท กิํบัดนี้
 แล ภิกษุทั้งหลาย ย่อมร้องเรียกกันและกัน ด้วยวาตะว่าอวูโส โดยเวลาที่เราล่วงไปเสีย
 ท่านทั้งหลายไม่ฟังร้องเรียกกันและกันอย่างนั้น, อานนฺท ภิกษุผู้เถระอันภิกษุผู้ใหม่ ฟังร้อง
 เรียกด้วยวาตะว่า "ภทฺนเต" หรือว่า "อายสฺมา" ดังนี้ ๑ เมื่อพระผู้มีพระภาคยังทรงอยู่ก็ตาม
 ปรีนิพพานแล้วก็ตามเว้นอาบัติ ๒ เหล่านี้เสีย ภิกษุย่อมต้องอาบัติที่เหลือ ๑

ปวาเรตวา อนตริตตํ ภูณฺชนโต อาปตฺตี กาลे อาปชฺชติ โน วิกาเล ฯ วิกาลโกชนापตฺตี ปน วิกาเล อาปชฺชติ โน กाले ฯ อวเสสํ กाले เจว อาปชฺชติ วิกาเล จ ฯ สหาคารเสยฺยํ रतฺती आपचฺชति ท्वारं อस्सวริตฺวา ปฏิสल्लीयन् ทิวา ฯ เสสา रतฺतिज्वेव ทิวा ज ฯ तस्वस्सोमहि ओतिरेकतस्वस्सोमहि ति पाโล अप्यत्ति परिस्सं उपगुञ्जयेत्ति तस्वस्सो आपचฺชति न गुणतस्वस्सो ฯ अहं पण्णत्ति प्यत्ति ति न्वो वा मञ्जिमो वा परिस्सं उपगुञ्जयेत्ति गुणतस्वस्सो आपचฺชति โन तस्वस्सो ฯ **सेस्सं** तस्वस्सो जेव

เมื่อห้ามเสียแล้ว ฉันของเคี้ยวของฉันที่ไม่เป็นเดน ชื่อว่าต้องอาบตีในกาล หาดั่งในวิกาล ไม่ ฯ แต่ยอมต้องอาบตีเพราะวิกาลโกชนในวิกาล หาดั่งในกาลไม่ ฯ ยอมต้องอาบตีที่เหลือ ทั้งในกาลและวิกาล ฯ ในเวลากลางคืน ยอมต้องอาบตีเพราะนอนในเรือนร่วมกัน, ในเวลา กลางวัน ยอมต้องอาบตีเพราะไม่ปิดประตูเรือนอยู่ ฯ ยอมต้อง อาบตีที่เหลือ ทั้งกลางคืนและ กลางวัน ฯ ภิกษุผู้ฟาล ไม่ฉลาด เมื่อให้บริษัหอุปัฐาก ด้วยคิดว่า "เรามีพรราชา ๑๐ เรามีพรราชาเกิน ๑๐" ผู้มีพรราชาครบ ๑๐ ยอมต้อง ผู้มีพรราชาหย่อน ๑๐ ไม่ต้อง ฯ ภิกษุใหม่ หรือปุณกลาง เมื่อให้บริษัหอุปัฐาก ด้วยคิดว่า "เราเป็นบัณฑิต เราเป็นคนฉลาด" ผู้มีพรราชา หย่อน ๑๐ ยอมต้อง ผู้มีพรราชาครบ ๑๐ ไม่ต้อง ฯ ทั้งภิกษุผู้มีพรราชาครบ ๑๐

อาบชชติ อุณหสวสโส จ ๑ ปญจวสสโสหิตี พาลो อพยตโต อนิสสาย วสหนโต ปญจวสสโส
 อาบชชติ ๑ อหํ ปญชิตโต พยตโตติ นวโก อนิสสาย วสหนโต อุณหปญจวสสโส อาบชชติ ๑ เสลํ
 ปญจวสสโส เจว อาบชชติ อุณหปญจวสสโส จ ๑ อหุปลสมปन्हํ ปทโส ฐมมํ วาเจหนโต มาตุคามสฺส
 ฐมมํ เทเสหนโตติ เอวรूपิ อาบตตี กุสลจิตโต อาบชชติ ๑ ปาราชิกวิสญฺญิกายสํสคคทญฺญูลล-
 อตตคามปาริจริยทญฺญูโทสสงฆาทปหารทานตลสตติกาภิเษทํ อกุสลจิตโต อาบชชติ ๑ อสณฺจิจจ
 สหาคารเสยยาที อพฺยาคตจิตโต อาบชชติ ๑ ยํ อรทา อาบชชติ สพฺพํ อพฺยาคตจิตโต
 อาบชชติ ๑ เมถุนธมฺมาภิเษทมาบตตี สุขเวหนาสมฺงคิ อาบชชติ ๑ ทญฺญูโทสาทิเษทํ
 ทุกฺขเวหนาสมฺงคิ ๑ ยํ สุขเวหนาสมฺงคิ อาบชชติ ตํเยว มชฺฌตโต หุตฺวา อาบชชนโต
 อทุกฺขมสุขเวหนาสมฺงคิ อาบชชติ ๑

ทั้งภิกษุผู้มีพรรษาหย่อน ๑๐ ย่อมต้องอาบัติที่เหลือ ๑ ภิกษุผู้พาล ไม่ฉลาด เมื่อไม่ถือนิสัยอยู่
 ด้วยคิดว่า "เรามีพรรษาครบ ๕" ผู้มีพรรษาครบ ๕ ย่อมต้อง ๑ ภิกษุใหม่ไม่ถือนิสัยอยู่
 ด้วยคิดว่า "เราเป็นบัณฑิต เป็นผู้ฉลาด" ผู้มีพรรษาหย่อน ๕ ย่อมต้อง ๑ ทั้งภิกษุผู้มีพรรษา
 ครบ ๕ ทั้งภิกษุผู้มีพรรษาหย่อน ๕ ย่อมต้องอาบัติที่เหลือ ๑ ภิกษุผู้มีจิตเป็นอกุศล ย่อมต้อง
 อาบัติเห็นปานนี้ คือ "บอกธรรมกะอนุปลัมบันว่าโดยยบท, แสดงธรรมแก่มาตุคาม" ๑
 ภิกษุผู้มีจิตเป็นอกุศล ย่อมต้องอาบัติต่างโดยชนิด มีปาราชิก, สุกกวิสญฺญิ, กายสังสัคคะ,
 ทญฺญูลลละ, อตตคามปาริจริยา, ทญฺญูโทส, สังฆาทะ, ปหารทานะ, ตลสตติกะ เป็นต้น ๑
 ผู้มีจิตเป็นอภัยกฤต ย่อมต้องอาบัติ มิไม่แกล้งนอนในเรือนร่วมกันเป็นต้น ๑ พระอรหันต์
 ย่อมต้องอาบัติได้ ภิกษุผู้มีจิตเป็นอภัยกฤต ย่อมต้องอาบัตินั้นทั้งหมด ๑ ภิกษุผู้พร้อมเพรียง
 ด้วยสุขเวทนา ย่อมต้องอาบัติต่างชนิดมีเมถุนธรรมเป็นต้น ๑ ผู้พร้อมเพรียงด้วยทุกขเวทนา
 ย่อมต้องอาบัติต่างชนิดมีทญฺญูโทสะเป็นต้น ๑ ผู้พร้อมเพรียงด้วยสุขเวทนา ย่อมต้องอาบัติได้
 ภิกษุผู้มีตนมัชยัสถ์ (วางเฉย) เมื่อต้องอาบัตินั้นแล ชื่อว่าผู้พร้อมเพรียงด้วยทุกขมสุขเวทนา
 ต้อง (อาบัติ) ๑

